

Életkor: 10-12 éves korosztály
Kompetencia terület: szövegértés - szövegalkotás
Tantárgy/modul: magyar irodalom
Téma: Fazekas Mihály: Lúdas Matyi
Tanóra száma: 3
Az óra típusa: feldolgozó – kooperatív módszerekkel
Az óra célja: Fazekas Mihály Lúdas Matyi című művének ismerete, szövegértés-szövegalkotás fejlesztése
<p>Fejlesztési célok: Változatos gyakorlatok a beszédkultúra fejlesztésére: együttműködés a társakkal beszélgetésben, feladatmegoldásban.</p> <p>Kreativitás fejlesztése. Saját álláspont előadása, a téma megvédése a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal.</p> <p>Kérdések és válaszok megfogalmazása különböző helyzetekben. Feladatok a szövegelemzés bővítésére: a téma önálló megállapítása, lényegkiemelés, adatkeresés, kérdésekre adandó válaszként részletek kiemelése, időrend, ok-okozati összefüggés felismerése.</p> <p>Szövegalkotási feladatok szóban és írásban: elbeszélés adott téma, szempont alapján és terjedelemben, jellemzés készítése csoportmunkával. Külső és belső tulajdonságaik, kapcsolataik, cselekedeteik, indítékaik megfigyelése alapján értékelő vélemény megfogalmazása.</p> <p>A szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra, kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztése</p>
Kapcsolódás más műveltségterületekkel: művészetek, ember és társadalom, informatika

Tananyag egység	Fejlesztani kívánt képességek	Tevékenységformák/ Munkaformák	Módszer	Felhasznált eszközök/ Tanári feladatok	Megjegyzés/ta nári feladatok	Időtartam (perc)
1. óra						
Fazekas Mihály, Lúdas Matyi bevezetése	Előismeretek mozgósítása, ráhangolódás	frontális	ötletbörze			3 perc
Egy lehetséges cselekmény alkotása a képek alapján, kedvenc figura kiválasztása	Szövegalkotás, beszédkultúra fejlesztése, nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök alkalmazása	párban	ötletbörze	A mese által használt figurák kivetítése, DVD lemez- lejátszó, projektor	A tanár kivetíti a figurákat	10 perc
Csoportalkotás – kedvenc figura választása alapján, majd a levonások alapján (4 (4-5 fős)) csoport alakítása) – jegyzőkönyv a csoportokról	A tanuló képes legyen csoportot alakítani, csoportban dolgozni, Képes figyelmét a másik ember beszédének gondolati, értelmi tartalmára irányítani, képes együttműködni	Kiválasztják a csoport nevét, a tagok plusz feladatait: csendfelelős, írnok		levonásokat (a négy levonás négy részre osztva), a jegyzőkönyvek , a csoportban vállalt szerepkártyák kiosztása	A tanár kiosztja a levonásokat a tanulóknak és a csoportok jegyző- könyvét, a csoportban vállalt szerepeket ábrázoló figurák kiosztása (Kagan)	7 perc
A kapott levonások elolvasása, régies	Szókincsbővítés, tudatos nyelvszemlélet fokozatos kialakítása	Pár- majd csoportmunka		Régi szavak szótára, Színónima	A tanár kiosztja a szótárakat	20 perc

szavainak kigyűjtése, szótár készítése				szótár, Értelmező kézisztár		
Kilépőkártya írása – ki mit nem értett a szövegből	Képes legyen megfogalmazni elvárásait, kérdéseket alkotni, írásbeli önkifejezés	egyéni	Kilépőkártya	Kilépőkártyák elkészítése	Kilépőkártyák kiosztása, begyűjtése	5 perc
2. óra						
meserészletek lejátszása – levonások felismerése	Szövegértés, szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra	frontális		DVD lemez, lejátszó, projektor	A tanár kivetíti a meserészleteket	3 perc
Minden csoport a saját levonásából készít rövid történetet, ami párbeszédet is tartalmaz, előadják	Szövegalkotás, kreativitás, nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök alkalmazása, szóbeli önkifejezést	csoportmunka	mozaik	Papír, filcek, ragasztó	A tanár összegyűjti az előadás anyagait	20 perc
Az előadáshoz plakát tervezése	Kreativitás, nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök alkalmazása	csoportmunka		Papír, filcek, ragasztó	Összegyűjti a plakátokat	10 perc
Kérdések írása a műről a másik csoportnak, majd cédulákon oda adják egymásnak	Szövegalkotás, egyéni	csoportmunka		Cédula	Kiosztja a cédulákat	10 perc
Házi feladat – gyűjtőmunka a levonások alapján (építész, orvos, legény)	Anyaggyűjtés, rendszerezés technika gyakorlása, információforrások használata, önálló kutatás	csoportmunka			A tanár kiosztja a házi feladatokat	2 perc

3. óra						
A gyűjtőmunkák bemutatása	Szövegalkotás, adatok célszerű, gondos elrendezése vázlatban, rövid jegyzetben, a felhasznált forrásokról a szükséges adatok feljegyzése	csoportmunka				13 perc
Idézetkártyák felismerése	Szövegértés fejlesztése	csoportmunka	idézetkártya	Idézetkártyák, projektor, interaktív tábla	A tanár kiosztja a borítékokban lévő idézetkártyákat , majd az interaktív táblán a tanulóknak a megfelelő levonáshoz kell párosítaniuk	10 perc
A mű befejezése, tanulsága	érzelmi tapasztalatok előhívása, a képzelet mozgósítása, a mű jelentésrétegeinek felismerése	párban	Egy témáról különböző szerepekben – RAFT	Papír, filc, ragasztó	A tanár felragasztja a falra a papírokat	20 perc
Dicséretkártyák kiosztása (a legjobbnak, az ötletgazdának, együttműködésért stb.)	értékelés	frontális	dicséretkártya	dicséretkártya	Dicséretkártya elkészítése, kiosztása	2 perc

A módszerek részletesebben:

Az ötletbörze célja, hogy összegyűjtse bármely témáról a tanulók ötleteit, a már meglévő tudás előhívása és a problémamegoldás képességének javítása

A mozaik módszer egy alaptechnika, lényege, hogy a tanár felosztja a tananyagot a csoporttagok számának megfelelően, akik az elsajátítás után megtanítyják csoporttársainak ami megértettek, amit tapasztaltak. A módszer elősegíti az együttműködés és a tanulássegítés kialakítását

Kilépőkártya hozza létre a tanár-diák közti interakciót, lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók reflektálhassanak tanultakra, megjegyzéseket, észrevételeket tegyenek, kérdéseket fogalmazzanak meg

Az idézetkártya elősegíti, hogy a tanuló figyelme a műre irányuljon, kiemelje a szöveg fontosabb elemeit, jelentéseit. Fejleszti a tanulók olvasásértési képességét.

Egy témáról különböző szerepekben – *RAFT* módszer (R (role) = szerep, A (audience) = hallgatóság, F (form) = forma (műfaj), T (time) = idő
A kreatív írást, szövegalkotást, szóbeli megnyilatkozást is gyakorolhatják a tanulók, különböző szerepekben, változatos kommunikációs helyzetben, különféle műfajokban.

A dicséretkártya szerepe a csoport és a csoporttagok munkájának elismerése, motiváció

(forrás: Pethőné Nagy Csilla: Módszertani kézikönyv: az irodalomkönyv 9-12. és az irodalomtankönyv a szakközépiskolák számára 9-12. című tankönyvcsaládhoz: [befogadásközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák 9-12. évfolyamában]. Bp.: Korona Kiadó, 2007.)

Fazekas Mihály: Lúdas Matyi
ELSŐ LEVONÁS
részlet

Hajdann egy Falubann, a' Nyírenn é, vagy az Erdő-
Hátonn, vagy hol esett, jó szerrel nem jut eszembe.
Már tsak elég az, hogy: vólt hajdann egy öreg Asszony,
Özvegy vólt, 's egy rossz Fija vólt. Ez munka fejében
Nyáronn a' legyet a' szárán tsapkodta nap estig,
Télen a' tüzelő mellett a' pizka fa végénn
Átsorgott el egész napokat; Jó Anya eléggé
Zsémbelt rá; de akár a' száraz falra marokkal
Borsót hintett vólna, szitok, motsok és a' hurítás
Annyit tett Matyinak, (Matyi vólt neve a' Sihedernek)
Illy tunya életet élt ő jó ideig; hanem egyszer
Hóltra elúnta magát; hosszúknak kezdte találni
A' napokat; 's nem elég tágasnak az Anya telekjét:
Addig nyújtódzott hát, hogy valahára szokatlan
Bajra vetette fejét, 's kigyaloglott a falu végen
Lévő dombig, ahol szoktak vólt mindenik Innep
Délyesténn az Időtöltők karikába hasalni. -
Mint sziszeg a' fót Lúd idegenre: Matyinkat is akként
Gúnyolták ki az ő vele nőtt egy forma korás
Virgontzok; de tsak ott volt már ő s nem sok időre
Öszve gyalulódott velek. - Innen láta először
A' mi fijunk, nézvénn szana széllyel, az ég karimáján
Dalmahodó hegyeket; más részről mint ugyan annyi
Nyársakat a' távol helységek tornyait; ittenn
Vette ki a' szóból, hogy szomszéd Vármegye is van;
És a' többek közt, hogy a' híres Döbrögi Vásár
Egy hét múlva esik. - Fel pertzene benne az Ország
Látására való kívánság; már az eszében
Kezd sok gondolatok forrása mozogni, pezsegni;
Nintsen nyugta; fejét töri, míg végtére előtte
Rés nyílik, mellyenn szándéka folyásnak eredhet. -

2. számú melléklet

Idézetkártyák

„Matyit a kastélyba cibálják; lúdjait elhajtják; és a kapu közt hevenyében ötvent vágna rá...”

„Jók, jók, úgymond Matyi, apróbb házaknak, de nem illy kastélynak; Róma felé kell forgatni...”

Felveszi hát a vén hacukákat, doktori módon kezdi viselni magát; illett rá tászli, paróka, koszperd...”

„A Lúdas Matyi név iszonyú félelmes előtte, Tán tudod azt magad is; majd itt kocsikázik el arra; tíz láncsás katonák lovagolnak hintaja mellett...”

3. számú melléklet

Jegyzőkönyvminta (Forrás: Pethőné Nagy Csilla: Módszertani kézikönyv)

A csoport neve: .....

A csoport tagjai: .....

Az óra témája: .....

Feljegyzések: .....

4. számú melléklet

Szerepkártyák (Forrás: Spencer Kagan: A kooperatív tanulás) cél: társas készségek fejlesztése

A 12 társas szerep rövid áttekintése

1. Bátorító

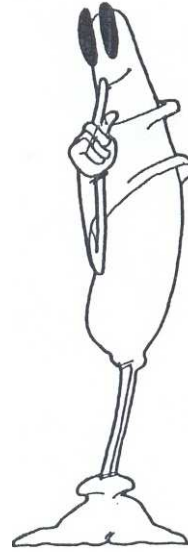
A bátorító felrázza a kelletlen diákat, és megkísérli a csoport ösztökélését, ha az kifárad. A bátorító – mielőtt még a diák megszólalna – munkához lát, olyan jelzéssel, mint pl. „Hallgassuk meg Pete-et!”

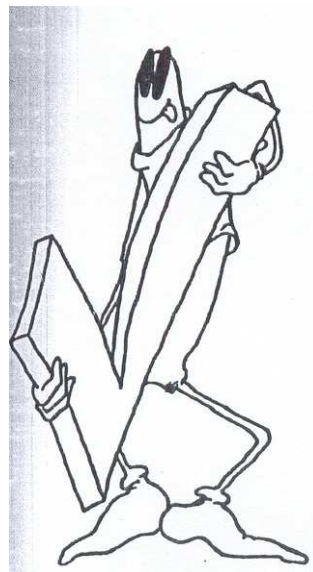
A csendkapitány feladata, hogy a csoport ne beszéljen annyira hangosan, hogy a másik csoporthoz áthallatsszon.

Dicsérő: elismerést nyilvánít

Csendkapitány

Ellenőr: meg kell győződnie arról, hogy a csoporttagok megfelelően értelmezik-e a feladatokat

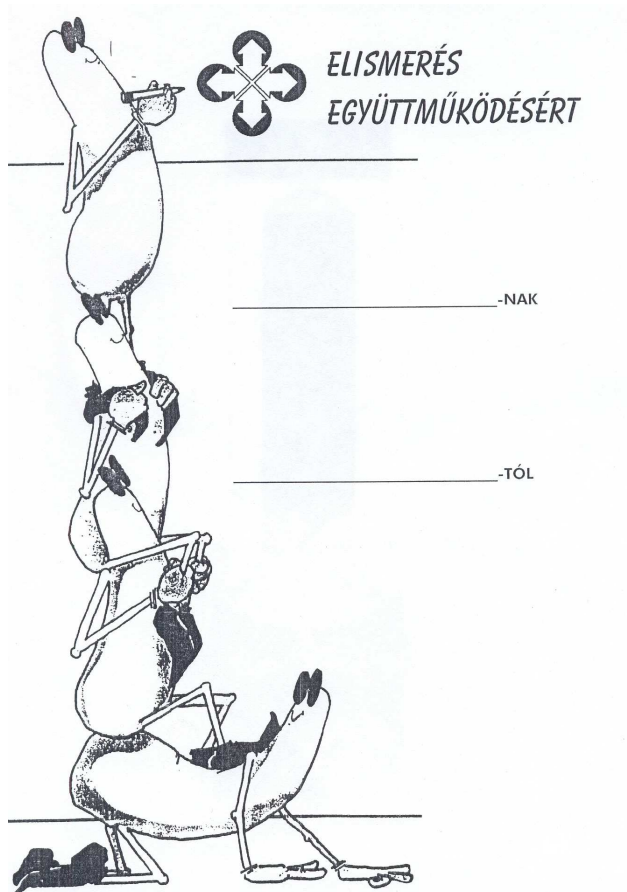

Eszközfelelős: kiosztja, majd
összeszedi az eszközöket

jegyző: leírja a csoport
döntéseit, megoldásait

Elismerés a csoportoknak az együttműködésért

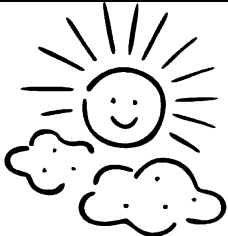
7. számú melléklet

Értékelés – haladás (forrás: Spencer Kagan: A kooperatív tanulás. Bp.: Önkonet, 2004. 16. fejezet)

Hét	1.	2	3	4	5	Haladási pontok
1. diák						
2. diák						
3. diák						
4. diák						

8. számú melléklet

Űrlap a készségek megfigyeléséhez (forrás: Spencer Kagan: A kooperatív tanulás. Bp.: Önkonet, 2004. 14.18)

	1. készség: Párhuzamos interakciók	2. készség Egyenlő Részvétel	3. készség felelősség	4. készség Építő Egymásra- utaltság	Megjegyzések (zajsint, konfliktus, humor, idő)
1. csoport Tagok:					
2. csoport Tagok:					
3. csoport Tagok:					

Készítette: Pandur Emese

Munkahely: Jálics Ernő Általános és Szakképző Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészetoktatási
Intézmény, Diákotthon, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és Nevelési Tanácsadó

Foglalkozás: könyvtáros

e-mail: panduremese@freemail.hu

Tel.: 30/565-33-40